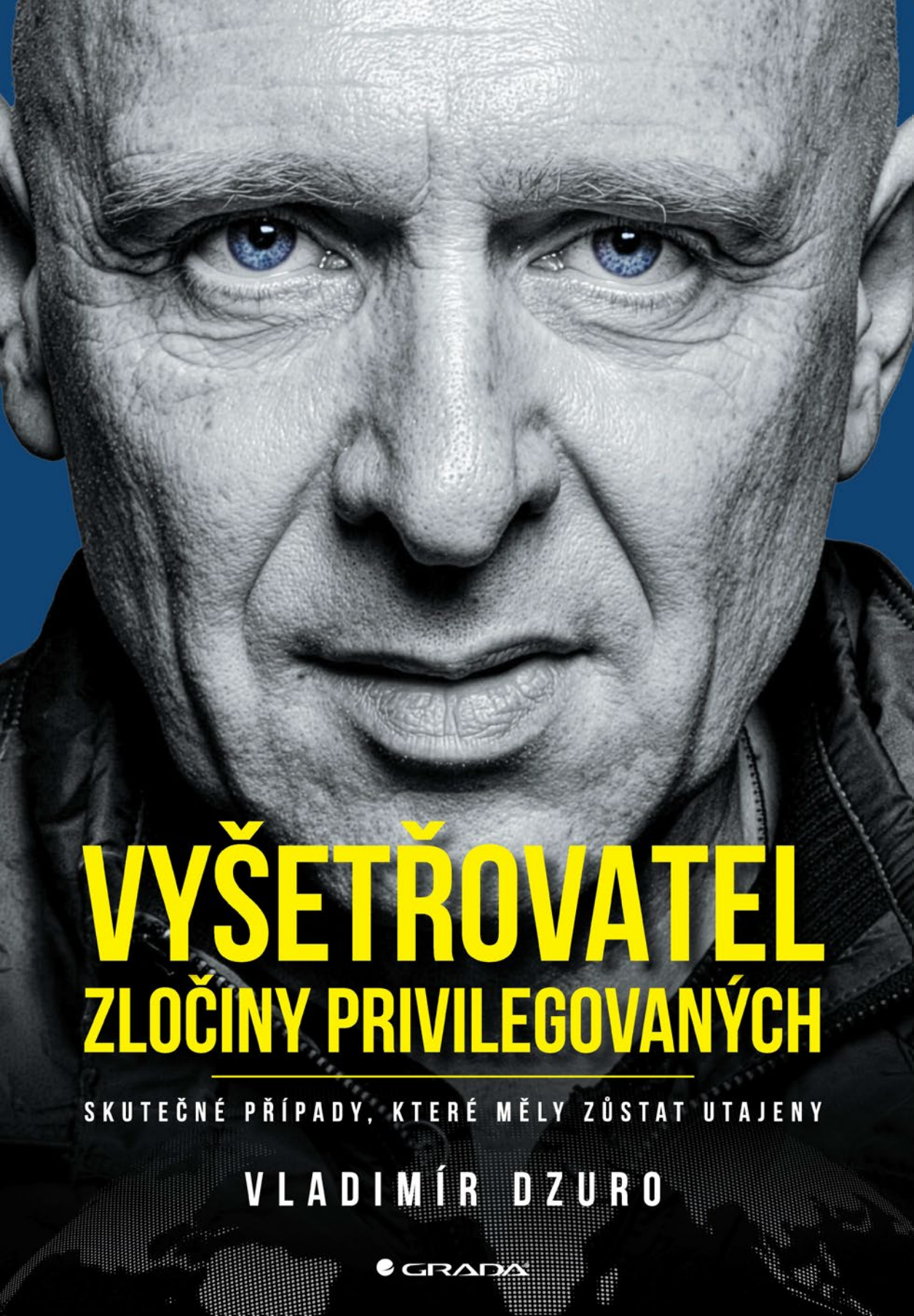

VYŠETŘOVATEL ZLOČINY PRIVILEGOVANÝCH

SKUTEČNÉ PŘÍPADY, KTERÉ MĚLY ZŮSTAT UTAJENY

VLADIMÍR DZURO

GRADA

VYŠETŘOVATEL

GRADA®

VYŠETŘOVATEL

ZLOČINY PRIVILEGOVANÝCH

SKUTEČNÉ PŘÍPADY, KTERÉ MĚLY ZŮSTAT UTAJENY

VLADIMÍR DZURO

GRADA PUBLISHING

Vladimír Dzuro

Vyšetřovatel – zločiny privilegovaných

Skutečné případy, které měly zůstat utajeny

Vydala Grada Publishing, a.s.
U Průhonu 22, Praha 7
obchod@grada.cz, www.grada.cz
tel.: +420 234 264 401
jako svou 10669. publikaci

Odpovědný redaktor Petr Somogyi
Grafická úprava a sazba Miroslav Ferdinand
Grafický návrh a sazba obálky Petr Nutil
Počet stran 264
První vydání, Praha 2026
Vytisklo TISK CENTRUM s.r.o., Moravany u Brna

© Grada Publishing, a.s., 2026

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy
Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.
Názvy produktů, firem apod. použité v knize mohou být ochrannými známkami nebo registrovanými ochrannými známkami příslušných vlastníků.
Automatizovaná analýza textů nebo dat ve smyslu čl. 4 směrnice 2019/790/EU a použití této knihy k trénování AI jsou bez souhlasu nositele práv zakázány.

ISBN 978-80-271-8601-3 (ePub)
ISBN 978-80-271-8600-6 (pdf)
ISBN 978-80-271-6087-7 (print)

„Naděje není přesvědčení,
že něco dobře dopadne,
ale jistota, že něco má smysl –
bez ohledu na to, jak to dopadne.“

Václav Havel
(Dálkový výslech, 1986)

UPOZORNĚNÍ ČTENÁŘŮM

Tato kniha vychází z autorových osobních zkušeností získaných při výkonu profesní činnosti pro Organizaci spojených národů. Obsah publikace představuje osobní výpověď a není oficiálním dokumentem Organizace spojených národů. V odůvodněných případech byla změněna jména osob a další identifikační údaje jak v textu knihy, tak v dokumentech, a to za účelem ochrany soukromí dotčených osob, přičemž tato opatření nemají vliv na věcnou podstatu popisovaných událostí.

Zvolené případy představují individuální a výjimečné situace, v nichž došlo k profesnímu selhání jednotlivců působících v rámci Organizace spojených národů. Tyto skutečnosti nelze vykládat jako obecnou charakteristiku činnosti organizace ani jako hodnocení práce jejích zaměstnanců, spolupracovníků či orgánů jako celku.

Veškerá tvrzení, hodnocení a interpretace obsažené v této knize jsou výlučně názory autora a nelze je považovat za oficiální stanoviska, politiku či postoje Organizace spojených národů ani Mezinárodního trestního tribunálu pro bývalou Jugoslávii.

OBSAH

Opojení **13**

Z tribunálu do OSN **15**

Balkán **23**
Zase Kosovo? 23
Bez dohody začne bombardování 27
Neuposlechnutí rozkazu 31
Šelmy místo mazlíčků 33
Nejrozsáhlejší místo činu 36
Sníh do rána zhnědl 37
Naučím ho, aby zabil každého… 39
Pády do hlubin 41
Rozzuřená Carla 42
Granáty pod zadkem 45
Podpora z nejvyšších míst 46
Zúčtování v Kosovu 47
Krutá odplata 49
Bez motivace! 49

Izrael a Sýrie **53**
Vladimíre, vy jste Rus? 53
Smutné dějiny a výbušná současnost 56
Jak ze sebe v Sýrii neudělat hlupáka 60

Libanon **69**
Chceš na misi? Tak zaplať! 69
Krásná Tatiana, agentka z Ruska 70
Do revolučního Libanonu 71
Kšeftování s ukradenou naftou a jídlem 73
Ke zdi! Dělej! 78
Nahotinky místo úředních záznamů? 84
Jak to dopadlo? 86

Irák, Kuvajt a Afghánistán 89
Cesta do Bagdádu 90
Můžu si sundat tu helmu? 92
Hotel, kde pošlapete amerického prezidenta 97
Sexuální harašení v Afghánistánu 102
Nechutná černá břečka 105
Smlouvání o koberce 108
Právo šaría a homosexualita 116
Cenná zkušenost, Mosad a tragický konec 123

USA, Západní Sahara, Haiti, Blízký východ 127
Cesta do New Yorku 127
Boj o místo na slunci 130
Bez pasu do vládní budovy USA 134
Co dokáže uražené ego 136
Prostitutky a velbloud na marocký způsob 140
Na šestnáct let do New Yorku 142
Smrt při zemětřesení 143
Šmelení s pasy pro teroristy 147
Zločin na vyšších místech 152
Brokovnice u hlavy 158
Tichá domácnost 160
Zametení špíny pod koberec 161

New York, Pobřeží slonoviny, Kongo, Libérie 169
Dědictví: jeden neschopný, druhý agresivní 169
Kamarádi? Tak to ani omylem 171
Ze svědkyně podezřelá 173
Peklo na zemi 176
Poslední rána do zad od „kamaráda“ 179
Poděkování od generálního tajemníka OSN 180
Zločin v Pobřeží slonoviny 181
Rozzuřený dav, rychle pryč 189
Mrtvý sexuální agresor 192
Caddy na odhánění hadů 199
Falešná identita, falešná Rita 201
Démoni balkánské války 204
Vyšetřovat s nejvyšší prioritou! 210

Komplicové 214
Záludná hvězdička 215
Ticho a dary za velký prachy 219
Zabila ho činka v posilovně náhodou? 221
Místo činu v zahradách OSN 224
Znovu na Blízký východ 229
Deviant s diplomatickým krytím 243
Útěk do Paříže 245
Epsteinova spojka v OSN 246

Epilog 249

Organizace spojených národů 253
Potřebujeme vůbec OSN? 253
K čemu kontrolní mechanismy? 254
Slovo zástupkyně generálního tajemníka OSN 255

Doslov: Mezi živými a mrtvými 257

Použité zkratky 260

Zdroje ilustrací 260

Poděkování 262

O autorovi 263
Ocenění 263

OPOJENÍ

Je to banální, ale opojný pocit. Mívá ho každý. Okamžik, když se cítíme privilegovaní a tak trochu nad zákonem. Pravidla jsou v tu chvíli určena jen pro ty druhé. Stačí rychlé auto a záminka, že po dlouhém dni spěcháme domů. V někom takový pocit vyvolá skutečné nebo i jen domnělé společenské postavení, správné úřední razítko, uniforma nebo například pověření od voličů… Je to opojení, které dokáže i zabíjet. Jednotlivce, ale i tisíce. Tisíce lidí! Zabíjet!

Tato kniha pojednává o odhalených zločinech spáchaných privilegovanými po celém světě, od New Yorku, Konga a Libérie přes Pobřeží slonoviny, Irák, Kuvajt, Afghánistán, Libanon, Izrael a Sýrii až například po nedaleké Kosovo. Nezákonné jednání jsem vyšetřoval v místech, kde byla situace dostatečně nestabilní, napjatá, nebo dokonce válečná, a tedy dokonale vhodná pro zločin. Někdy se ho dopustili i lidé z vlastních řad OSN. A ano, šlo mi při tom i o život.

Ať už si pod přívlastkem „privilegovaný“ představíme úředníka na zahraniční misi, řadového vojáka ve službách OSN, diplomata, člena lokální vlády, nebo třeba prezidenta, jeho zločiny nejsou v základu jiné než nás běžných smrtelníků. V přímé úměře se skutečnou mocí dotyčného však mívají zcela jiný rozsah i vliv na okolí a dokážou přímo či nepřímo ovlivnit životy milionů lidí.

Čtenáři zvyklému na každodenní proud informací o zpronevěrách, podezřelých finančních investicích a korupci by mohly některé v knize zmíněné případy mnohamiliardových krádeží znít snad až všedně. Ovšem jen do chvíle, kdy si uvědomí, že například odklonění peněz z programu Ropa za potraviny mohlo razantně ovlivnit život (nebo lépe řečeno živoření) více než patnácti milionů lidí. Takové opojení pak přináší smrt hladem.

A pak jsou zde další „běžné“ zločiny zdánlivě nedotknutelných. Sexuální obtěžování dětí pod diplomatickým krytím, milionové úplatkářství od podnikatelů z Číny nebo třeba lukrativní, nicméně nedovolené zaměstnávání příbuzných. Opojení luxusním životem bez pravidel.

Jak moc jsme my všichni privilegovaní?

1

Z TRIBUNÁLU DO OSN

„Nejlepší, co můžete udělat v každém okamžiku rozhodování, je udělat správnou věc, druhé nejlepší je udělat špatnou věc a to nejhorší je neudělat nic.“

Theodore Roosevelt (26. prezident Spojených států amerických)

Měl jsem sen. Sen, který se neodehrává za noci v tichu dětského pokoje a v bezpečí domova. Snil jsem ho v chaosu znesvářeného světa, kde pravda bývá pohřbena spolu s oběťmi. Byl to sen o tom, že budu pátrat po spravedlnosti v místech, kde se zdála být navždy ztracená. Sen o tom, že se jednou jako český kriminalista stanu vyšetřovatelem OSN.

V dubnu 1995 jsem nastoupil jako vyšetřovatel do Úřadu prokurátora Mezinárodního tribunálu pro bývalou Jugoslávii v Haagu. Účastnil jsem se vyšetřování válečných zločinů, byl jsem přítomen u exhumací a přečetl jsem obvinění starostovi Vukovaru Slavku Dokmanovićovi, prvnímu válečnému zločinci zatčenému mezinárodním tribunálem po konci druhé světové války. Strávil jsem roky v rozvalinách měst zničených občanskou válkou, kde jsem pátral po masových hrobech a naslouchal tragickým příběhům, na které se nedalo zapomenout.

Za každým spisem, za každým výslechem, v každé nalezené lidské kosti se ukrývalo utrpení. Dospěl jsem k poznání, že spravedlnost není pouhý abstraktní pojem. Je vždy vykoupena bolestnou a nevděčnou dřinou.

V srpnu roku 2000 mě prokurátorka pověřila vedením vyšetřování případu prezidenta Slobodana Miloševiće za zločiny spáchané v Chorvatsku. Strávil jsem stovky hodin na cestách a v letištních halách. Střídal jsem hotelové pokoje a místnosti bez oken. Hledali jsme spravedlnost pro ty, které někdo privilegovaný přikázal zavraždit.

Ze dne na den jsem si uvědomil, že sen už dávno přestal být snem. Stal se závazkem. Vůči obětem, vůči pravdě i vůči svědomí, které mi každý den připomínalo, proč jsem se na tuto cestu vydal.

Dennodenní kontakt s oběťmi, mrtvými nebo s jejich truchlícími rodinami a utrápenými příbuznými vedl k tomu, že na mě začal doléhat pocit vyhoření. Pomalu a plíživě. Podlehl jsem klamnému zdání, že už dané práci nemůžu dát víc a že bych naopak získané zkušenosti mohl zúročit někde jinde. Začal jsem si pohrávat s myšlenkou, že místo vyšetřovatele mezinárodního tribunálu opustím. Rozhodnutí dozrálo v létě 2004.

Příkaz prokurátorky Carly del Ponteové k zahájení vyšetřování prezidenta Slobodana Miloševiće

United Nations Nations Unies

International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia

Tribunal Pénal International pour l'ex-Yougoslavie

OFFICE OF THE PROSECUTOR / BUREAU DU PROCUREUR

Case no.: **OTP-INV-03-2000**

THE PROSECUTOR OF THE INTERNATIONAL CRIMINAL TRIBUNAL FOR THE FORMER YUGOSLAVIA,

Considering Articles 16 and 18 of the Statute and Rule 39 of the Rules of Procedure and Evidence;

Having assessed the report of the Investigations Division and the information annexed thereto involving allegations concerning the: ***Events in Croatia in 1991 relating to Croat victims of murder, destruction, deportation and persecution.***

INSTRUCTS

the opening of an investigation against the identified suspects including:
Slobodan MILOŠEVIĆ.
Goran HADZIC

for the crimes of:
Wilful killing, causing great suffering, destruction of property, unlawful deportation, murder, imprisonment, persecution and other inhumane acts in the territory of Croatia,
or such other crimes identified during the course of the investigation, falling within the jurisdiciton of the Tribunal.

AND DESIGNATES

as the officers responsible for the investigation:
Team Leader, Vladimir DZURO and
Team Legal Adviser, Clint WILLIAMSON

and, as senior trial attorney to supervise the investigation and the drafting of an indictment, and to be responsible for the prosecution of the case before the Trial Chamber:

Done at The Hague on: 8 August, 2000

Carla Del Ponte
Prosecutor

ICTR TPIR Bureau du Procureur Office of the Prosecutor

Churchillplein 1, 2517 JW The Hague . Netherlands
P.O. Box 13888, 2501 EW The Hague . Netherlands

Churchillplein 1, 2517 JW La Haye . Pays-Bas
B.P. 13888, 2501 EW La Haye . Pays-Bas

Vyšetřovatel Kevin Curtis čte práva zatčeného prezidentu Slobodanu Miloševićovi

United Nations

6 May 2004 New York, UN

Statement attributable to the Spokesman for the Secretary-General on Inquiry into the Oil-for-Food Programme

Statements | Spokesperson for the Secretary-General

The Secretary-General welcomes the statement issued today by Mr. Paul Volcker, chairman of the Independent Inquiry into allegations concerning the Oil-for-Food Programme. He fully accepts the arrangements set out in that statement, and again assures the Inquiry of the full cooperation of all United Nations staff. He earnestly hopes that the Inquiry will reveal the full truth about the management of the Programme, and repeats his undertaking to waive the immunity of any official found by the Inquiry to have broken the law.

Tisková zpráva o zahájení vyšetřování programu OSN Ropa za potraviny

Zvažoval jsem možnosti. Vracet se do Prahy k Interpolu by byl krok zpátky, tudíž nesmysl. Nechtěl jsem se vzdát svého snu stát se vyšetřovatelem OSN. Začal jsem se intenzivně poohlížet po volných místech. Zaujalo mě výběrové řízení OSN na místo vyšetřovatele a vedoucího týmu v Úřadu pro vnitřní záležitosti (OIOS) ve Vídni. Neváhal jsem a přihlásil se. Než se mi ale vůbec někdo z OIOS stačil ozvat, upoutala mě další výzva: OSN zahájila vyšetřování programu Ropa za potraviny. Jednalo se o mnohamiliardovou zpronevěru z prodeje ropy v Iráku.

Program vznikl za účelem zmírnění utrpení civilistů v Iráku v důsledku uvalení sankcí OSN na Irák po jeho invazi do Kuvajtu v srpnu 1990. Cílem rezoluce Rady bezpečnosti číslo 706 z 15. srpna 1991 bylo umožnit prodej irácké ropy výměnou za potraviny. Program byl zahájen v prosinci 1996 a první dodávky dorazily již v březnu 1997. Dvě třetiny z dvaceti šesti milionů obyvatel Iráku byly na potravinových přídělech zcela závislé. Na světovém trhu se prodala irácká ropa v hodnotě přes padesát tři miliard amerických dolarů. Z této sumy se vyčlenilo čtyřicet šest miliard na zajištění humanitárních potřeb iráckého obyvatelstva.

V listopadu 2003 byl program ukončen. Nezmizel ale docela. Najednou se vrátil na scénu, tentokrát ne velebený, ale hanobený. Skandál v OSN: úplatky, provize, podvody, pašování, historky o korupci týkající se desítek miliard dolarů a nespočtu barelů ropy. Namočily se do něj malé i velké firmy a vysocí úředníci v tuctu zemí. Komu by se z takového objemu peněz nezatočila hlava jako na kolotoči? Obvinění stíhalo obvinění.

Generální tajemník OSN Kofi Annan nejdříve popřel, že by měl o přečinech zaměstnanců organizace jakékoliv informace, ale nakonec na základě výzev Rady bezpečnosti v dubnu 2004 ustanovil vyšetřovací komisi pro nezávislé přezkoumání programu. Jejího

vedení se ujal Paul Volcker, bývalý předseda Federálního rezervního systému, tedy centrální banky Spojených států. Možnost podílet se na vyšetřování takového kaleidoskopu korupce mi připadala naprosto ojedinělá, a proto jsem se do výběrového řízení rovněž přihlásil.

Na každé volné místo v OSN se povinně vypisuje výběrové řízení podle ustáleného scénáře. Uchazeč se podrobí písemnému testu a v případě, že uspěje, následuje osobní pohovor zaměřený na úroveň jeho znalostí. Než je ale vůbec uchazeč o místo k písemnému testu vyzván, personální oddělení prověří jeho údaje v životopise. Touto prověrkou se podaří eliminovat značný počet nekvalifikovaných uchazečů.

Organizace dbá na zamezení diskriminace na základě pohlaví a národnosti. Výběrová komise proto respektuje rovnocenné zastoupení žen i mužů z různých kontinentů. Písemný test i pohovor jsou vedeny v angličtině, u uchazečů ze zemí, kde angličtina není úředním jazykem, se tedy i na toto znevýhodnění bere zřetel. Výběrový panel má za úkol vybrat tři nejlepší kandidáty, mezi nimiž musí být vždy alespoň jedna žena. Podle instrukcí generálního tajemníka pak dostane místo ten nejlépe kvalifikovaný.

Když vezmeme v úvahu, že na každé vypsané místo se hlásí v průměru pět set až tisíc uchazečů, je už jen to, že obdržíte pozvánku k písemnému testu, značný úspěch, protože jste se dostali do užšího výběru z asi stovky zájemců.

Osobní pohovor dvaceti kandidátů probíhá před výběrovou komisí. Ti, kteří nejsou zvyklí prodávat sami sebe, můžou zažít skutečně horké chvilky. Pohovor se zaměřuje na reálné zkušenosti uchazeče. Způsob, jakým se člověk v minulosti choval a rozhodoval, napovídá, jak si povede i v budoucnu. Výběrová komise se proto neptá obecně, ale zajímá se o konkrétní příklady. Klade například otázky jako: „Povězte mi o situaci, jak jste se zachoval v případě krize ve vašem pracovním týmu?“ Z odpovědí pak posoudí schopnosti neboli kompetence uchazeče.

Většina z nás ze střední a východní Evropy si s sebou směrem na západ nese velký handicap, který je důsledkem dlouhých desetiletí života za železnou oponou. Vštěpovali nám, že samochvála smrdí, a ve škole nás nabádali, abychom se drželi poslušně zpátky. Očekávali jsme, že naše schopnosti někdo sám objeví. Neobjeví. V tvrdé konkurenci na to není ani čas, ani prostor. Samo se nestane nic… a falešná skromnost? Anglosaská kultura pojetí falešné skromnosti nerozumí. Moji kolegové byli naučeni se o místo rvát. A já to od nich musel velmi rychle odkoukat, protože bych jinak neobstál.

Přijď, předveď se, zaujmi – a pak jsi ve hře. Sám jsem si tím prošel v mírové misi OSN u UNPROFORu v Sarajevu i v mezinárodním tribunálu. Pokud to někdo myslí s kariérou na západ od našich hranic vážně, musí se těchto zakořeněných zvyklostí hodně rychle zbavit.

Během roku jsem absolvoval písemné testy a osobní pohovory na obě pozice, o které jsem se ucházel. V OIOS jsem ve výběrovém řízení sice uspěl, ale upřednostnili uchazečku z Anglie. Začal jsem se tedy smiřovat s realitou a přemýšlet o tom, že se pokorně vrátím do Bělehradu a budu pokračovat na projektu Insider.

Jenže přišel srpen, zazvonil telefon a ve sluchátku zaznělo: „Dobrý den, tady New York…“ Rázem jsem neměl o čem přemýšlet. Ve Vídni mě stejně nechtějí, beru New York. Ale asi proto, abych měl o čem přemýšlet, zazvonil telefon ještě jednou a já ve sluchátku uslyšel: „Dobrý den, tady Vídeň…“

Budova Mezinárodního trestního tribunálu pro bývalou Jugoslávii

Byl jsem jako na houpačce. V jedné ruce jsem držel nabídku z New Yorku a ve druhé z Vídně. Jedno zhoupnutí – práce sice na jeden rok, ale ve vysněném New Yorku. Druhé zhoupnutí – stálé zaměstnání, ale ve zkostnatělé císařské Vídni. New York nakonec zvítězil. Fascinoval mě už od mládí a toužil jsem se tam alespoň podívat. Kvůli železné oponě ale byla cesta do Velkého jablka, toho tavicího kotlíku světa, reálná asi jako cesta na Měsíc. A najednou bych tam mohl i pracovat?!

Moc času na rozhodování jsem neměl. Vydal jsem se proto nejprve do New Yorku, abych o vyšetřování programu Ropa za potraviny zjistil trochu víc. Mým prvním konzultantem byl Kevin Curtis, bývalý kolega z Mezinárodního tribunálu pro bývalou Jugoslávii (ICTY) a věrný kamarád, který už v komisi od srpna pracoval. Setkal jsem se i s federálním prokurátorem, mým potenciálním šéfem. Chytrý chlap se skvělou schopností komunikace. Velmi dobře jsem si uměl představit, že bych pro něho pracoval, navíc i platové podmínky byly skvělé. Ale jeden rok – a pak konec. Nechal jsem tedy rozum, aby zvítězil. Po návratu do Evropy se mi New York opět vzdálil, na mapě i v životě.

Identifikační karta OSN, Vídeň

Mezinárodní centrum OSN, Vídeň, Rakousko